

Środa, 23 listopada 2022 r.

ZALECENIA

PARLAMENT EUROPEJSKI

P9_TA(2022)0406

Nowa strategia rozszerzenia UE**Zalecenie Parlamentu Europejskiego z dnia 23 listopada 2022 r. dla Rady, Komisji i wiceprzewodniczącego Komisji / wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa w sprawie nowej strategii rozszerzenia UE (2022/2064(INI))**

(2023/C 167/17)

Parlament Europejski,

- uwzględniając artykuł 49 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE),
- uwzględniając konkluzje prezydencji z posiedzenia Rady Europejskiej w Kopenhadze w dniach 21–22 czerwca 1993 r., znane również jako kryteria kopenhaskie,
- uwzględniając konkluzje z posiedzenia Rady do Spraw Ogólnych, które miało miejsce w dniach 29–30 kwietnia 1997 r., dotyczące stosowania warunkowości z myślą o opracowaniu spójnej strategii UE w zakresie stosunków z krajami Bałkanów Zachodnich,
- uwzględniając deklarację przyjętą podczas szczytu UE-Bałkany Zachodnie w Salonikach 21 czerwca 2003 r., dotyczącą perspektywy przystąpienia krajów Bałkanów Zachodnich do UE,
- uwzględniając proces berliński zapoczątkowany 28 sierpnia 2014 r.,
- uwzględniając swoje wcześniejsze rezolucje w tej sprawie, w szczególności rezolucję z dnia 24 października 2019 r. w sprawie otwarcia negocjacji akcesyjnych z Macedonią Północną i Albanią⁽¹⁾, swoje zalecenie z dnia 19 czerwca 2020 r. dla Rady, Komisji i wiceprzewodniczącego Komisji / wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa w sprawie Bałkanów Zachodnich po szczycie w 2020 r.⁽²⁾, swoje rezolucje w sprawie sprawozdań Komisji z 2021 r. na temat krajów objętych procesem rozszerzenia oraz rezolucję z 23 czerwca 2022 r. w sprawie statusu kraju kandydującego Ukrainy, Republiki Mołdawii i Gruzji⁽³⁾,
- uwzględniając globalną strategię UE z 2016 r., w której stwierdza się, że wiarygodna polityka rozszerzenia stanowi strategiczną inwestycję w bezpieczeństwo i dobrobyt Europy oraz że przyczyniła się już w znacznym stopniu do zapewnienia pokoju na obszarach dawniej ogarniętych wojną,
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 6 lutego 2018 r. pt. „Wiarygodna perspektywa rozszerzenia dla Bałkanów Zachodnich oraz zwiększone zaangażowanie UE w tym regionie” (COM(2018)0065),
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 5 lutego 2020 r. „Usprawnienie procesu akcesyjnego – wiarygodna perspektywa członkostwa w UE dla państw regionu Bałkanów Zachodnich” (COM(2020)0057),
- uwzględniając szczyty UE-Bałkany Zachodnie, które odbyły się w Sofii i Zagrzebiu 17 maja 2018 r. i 6 maja 2020 r. oraz deklaracje z tych szczytów,
- uwzględniając deklarację z Brda przyjętą 6 października 2021 r. podczas szczytu UE-Bałkany Zachodnie,

⁽¹⁾ Dz.U. C 202 z 28.5.2021, s. 86.

⁽²⁾ Dz.U. C 362 z 8.9.2021, s. 129.

⁽³⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2022)0249.

Środa, 23 listopada 2022 r.

- uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej z 24 i 25 marca 2022 r.,
- uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej z dnia 30 maja 2022 r. w sprawie Ukrainy, Republiki Mołdawii i Gruzji,
- uwzględniając wnioski o członkostwo w UE złożone przez Ukrainę, Mołdawię i Gruzję oraz związane z nimi pozytywne opinie Komisji i konkluzje Rady Europejskiej, a mianowicie konkluzje z 23 i 24 czerwca 2022 r. w sprawie szerszej Europy, Ukrainy, wniosków o członkostwo złożonych przez Ukrainę, Republikę Mołdawii i Gruzję, Bałkanów Zachodnich, kwestii gospodarczych, Konferencji w sprawie przyszłości Europy i stosunków zewnętrznych, w ramach których przyznano Ukrainie i Republice Mołdawii status kraju kandydującego i wyrażono gotowość do uczynienia tego samego w odniesieniu do Gruzji,
- uwzględniając konkluzje Rady z 26 czerwca 2018 r., 18 czerwca 2019 r., 25 marca 2020 r. i 14 grudnia 2021 r. w sprawie rozszerzenia oraz procesu stabilizacji i stowarzyszenia, konkluzje Rady z 15 lipca 2019 r. i 14 października 2019 r. w sprawie nielegalnych odwertów Turcji we wschodniej części Morza Śródziemnego, konkluzje Rady Europejskiej z 12 grudnia 2019 r., 1–2 października 2020 r. i 15–16 października 2020 r., oświadczenie ministrów spraw zagranicznych UE z 15 maja 2020 r. i główne wyniki ich wideokonferencji z 14 sierpnia 2020 r. w sprawie sytuacji we wschodnim regionie Morza Śródziemnego, a także wynik nieformalnego posiedzenia ministrów spraw zagranicznych UE w Gymnich w dniach 27–28 sierpnia 2020 r.,
- uwzględniając układ o stowarzyszeniu między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi a Ukrainą⁽⁴⁾, w tym pogłębioną i kompleksową strefę handlu, która weszła w życie 1 września 2017 r., oraz powiązany program stowarzyszeniowy,
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1529 z dnia 15 września 2021 r. ustanawiające Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA III)⁽⁵⁾,
- uwzględniając komunikat Komisji z 6 października 2020 r. pt. „Plan gospodarczo-inwestycyjny dla Bałkanów Zachodnich” (COM(2020)0641),
- uwzględniając sprawozdanie specjalne 01/2022 Europejskiego Trybunału Obrachunkowego z 10 stycznia 2022 r. pt. „Wsparcie UE na rzecz praworządności na Bałkanach Zachodnich – pomimo poczynionych wysiłków wciąż występują zasadnicze problemy” ,
- uwzględniając sprawozdanie specjalne 09/2021 Europejskiego Trybunału Obrachunkowego z 3 czerwca 2021 r. pt. „Dezinformacja w UE – pomimo podejmowanych wysiłków problem pozostaje nierozwiązany”,
- uwzględniając komunikat Komisji z 19 października 2021 r. pt. „Komunikat w sprawie polityki rozszerzenia UE w 2021 r.” (COM(2021)0644),
- uwzględniając konkluzje Rady z 13 lipca 2020 r. pt. „Promowanie wartości i opartej na zasadach ogólnoeuropejskiej współpracy oraz wspieranieżywienia Rady Europy”,
- uwzględniając Strategiczny kompas na rzecz bezpieczeństwa i obrony formalnie zatwierdzony przez Radę 21 marca 2022 r.,
- uwzględniając porozumienie polityczne z 12 czerwca 2022 r. określające zasady zapewniające sprawne funkcjonowanie Bośni i Hercegowinie i czynienie przez nią postępów na drodze do członkostwa w UE,
- uwzględniając rezolucję z 17 lutego 2022 r. w sprawie realizacji wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa – sprawozdanie roczne za 2021 r.⁽⁶⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 9 czerwca 2022 r. w sprawie apelu o zwołanie konwentu w celu zmiany traktatów⁽⁷⁾,

⁽⁴⁾ Dz.U. L 161 z 29.5.2014, s. 3.

⁽⁵⁾ Dz.U. L 330 z 20.9.2021, s. 1.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 342 z 6.9.2022, s. 148.

⁽⁷⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2022)0244.

Środa, 23 listopada 2022 r.

- uwzględniając swoje zalecenie z dnia 8 czerwca 2022 r. dla Rady i wiceprzewodniczącego Komisji / wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa w sprawie polityki zagranicznej, bezpieczeństwa i obrony UE po napaści Rosji na Ukrainę ⁽⁸⁾,
 - uwzględniając art. 118 Regulaminu,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Spraw Zagranicznych (A9-0251/2022),
- A. mając na uwadze, że rozszerzenie jest najskuteczniejszym instrumentem polityki zagranicznej UE i jedną z najbardziej udanych strategii politycznych Unii oraz że pozostaje strategiczną i przyszłościową geopolityczną inwestycją w pokój, bezpieczeństwo, stabilność i dobrobyt na kontynencie europejskim; mając na uwadze, że w świetle rosnącego rosyjskiego zagrożenia dla pokoju i stabilności w Europie wzmocniona polityka rozszerzenia pozostaje najsilniejszym narzędziem geopolitycznym, jakim dysponuje UE;
- B. mając na uwadze, że rozszerzenie jest procesem korzystnym dla wszystkich oraz jest bardzo skutecznym i wydajnym instrumentem pobudzania niezbędnych reform zarówno w UE, jak i w krajach kandydujących, a tym samym przyczynia się do wspierania demokratycznych przemian; mając na uwadze, że skuteczność tego procesu na przestrzeni lat znacznie zmalała ze względu na niespełnienie przez UE jej własnych obietnic;
- C. mając na uwadze, że polityka rozszerzenia nie powinna być postrzegana jako czysto polityczny, administracyjny lub technokratyczny proces, lecz powinna stać się bardziej dynamiczna i ukierunkowana na działania informacyjne, ponieważ negocjacje akcesyjne wiążą się ze stopniowym przekazywaniem wartości i strategii politycznych UE krajom kandydującym i ich umacnianiem;
- D. mając na uwadze, że UE jest zaangażowana we wspieranie krajów kandydujących i potencjalnych krajów kandydujących do UE, które dzielą wspólne wartości UE; mając na uwadze, że UE nadal jest ich największym partnerem handlowym i największym źródłem pomocy inwestycyjnej i finansowej za pośrednictwem IPA III, planu gospodarczo-inwestycyjnego dla Bałkanów Zachodnich, Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej – „Globalny wymiar Europy” oraz pomocy makrofinansowej;
- E. mając na uwadze, że UE powinna zainicjować kompleksową refleksję nad wiarygodnością i skutecznością polityki rozszerzenia, jednocześnie reformując i wzmacniając UE, zwłaszcza funkcjonowanie jej instytucji, strategii politycznych i procedur głosowania;
- F. mając na uwadze, że pilnie potrzebny jest nowy impuls, jasno określony i strategicznie ukierunkowany pod względem politycznym i geopolitycznym, zaangażowanie polityczne i wizja, aby przewyciężyć status quo, rozwiązać problem braku woli politycznej UE w ostatnim dziesięcioleciu oraz ponownie ożywić proces rozszerzenia w UE, a w szczególności w krajach kandydujących, przy jednoczesnym zapewnieniu jego ciągłości, spójności, wiarygodności i wpływu, a także w celu osiągnięcia wymiernych rezultatów w krajach uczestniczących w procesie rozszerzenia poprzez wdrożenie konkretnych reform i osiągnięcie wskaźników referencyjnych nowej metodyki rozszerzenia;
- G. mając na uwadze, że Parlament Europejski pozostaje wiarygodnym partnerem krajów przystępujących i orędownikiem procesu rozszerzenia umożliwiającego przeprowadzenie reform instytucjonalnych i społeczno-gospodarczych z korzyścią dla obywateli;
- H. mając na uwadze, że z powodu wewnętrznej blokady w ostatnich latach Rada zawiodła kraje objęte procesem rozszerzenia, blokując proces akcesyjny i nie spełniając od dawna niezrealizowanych obietnic UE, co doprowadziło do opóźnienia rozmów akcesyjnych z Albanią i Macedonią Północną, a także liberalizacji reżimu wizowego dla Kosowa, mimo że kraje te konsekwentnie spełniają wymagane kryteria, co potwierdziła sama Komisja; mając na uwadze, że brak zaangażowania i wiarygodności UE w ostatnich latach stworzył próżnię, otwierając tym samym przestrzeń dla Rosji i Chin oraz dla innych szkodliwych podmiotów trzecich;
- I. mając na uwadze, że ograniczony postęp wynika również z braku prawdziwej woli politycznej ze strony niektórych przywódców politycznych w krajach objętych procesem rozszerzenia, aby poczynić postępy w zakresie podstawowych reform, ponieważ złożone przez nich deklaracje nie zawsze były współmierne do poziomu reform w procesie akcesyjnym poszczególnych krajów;

⁽⁸⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2022)0235.

Środa, 23 listopada 2022 r.

- J. mając na uwadze, że należy zaktualizować politykę rozszerzenia, aby stała się bardziej elastyczna, dynamiczna i nagradzająca, uwzględniając zarówno realia polityczne, jak i nowy kontekst geopolityczny wywołany rosyjską wojną napastniczą przeciwko Ukrainie, przy jednoczesnym utrzymaniu procesu akcesyjnego opartego na osiągnięciach; mając na uwadze, że aby polityka rozszerzenia UE stała się bardziej skuteczna, musi ona łączyć silny nacisk na podstawowe kwestie – praworządność, standardy demokratyczne, reformy gospodarcze, podstawowe prawa i wolności – ze stopniowym wprowadzaniem krajów kandydujących do różnych sektorów integracji z UE, w sposób widoczny i ciągły zmierzając do pełnego członkostwa w celu utrzymania tempa reform w krajach kandydujących i potencjalnych krajach kandydujących;
- K. mając na uwadze, że nowa strategia rozszerzenia UE powinna być ściśle oparta na poszanowaniu zasady, zgodnie z którą każdy kraj ma możliwość swobodnego wyboru własnej drogi, a także uwzględniać wnioski wyciągnięte z trwającego procesu z udziałem krajów Bałkanów Zachodnich i Partnerstwa Wschodniego; mając na uwadze, że strony trzecie nie powinny mieć możliwości szantażowania UE ani grożenia jej, twierdząc, że rozszerzenie UE jest wymierzone przeciwko nim;
- L. mając na uwadze, że kraje przystępujące do UE stoją w obliczu wyzwań wynikających z wrogich ingerencji zewnętrznych i kampanii dezinformacyjnych; mając na uwadze, że rozwój sytuacji w przeszłości pokazał, że brak rozszerzenia wiąże się z poważnymi kosztami strategicznymi i może zagrażać bezpieczeństwu i stabilności na naszym kontynencie;
- M. mając na uwadze, że partnerstwo transatlantyckie jest wiarygodną i stałą platformą wspierania rozszerzenia UE; mając na uwadze, że rosyjska wojna napastnicza przeciwko Ukrainie ponownie potwierdziła znaczenie tego partnerstwa;
- N. mając na uwadze, że rosyjska wojna napastnicza przeciwko Ukrainie skłoniła trzy kraje, które podpisały układy o stowarzyszeniu z UE – Ukrainę, Gruzję i Mołdawię – do złożenia wniosków o członkostwo, co jest wyrazem woli narodów tych krajów do życia w wolnych i demokratycznych krajach w ścisłym powiązaniu z rodziną krajów europejskich; mając na uwadze, że 17 czerwca 2022 r. Komisja opublikowała swoje opinie w sprawie wniosków o członkostwo, złożonych przez Ukrainę, Republikę Mołdawii i Gruzję, w których zaleciła Radzie, aby wszystkim trzem krajom dać perspektywę przystąpienia do Unii Europejskiej, a także by w szczególności przyznać Ukrainie i Republice Mołdawii status krajów kandydujących, a Gruzji – status kraju kandydującego po spełnieniu przez ten kraj pewnych kryteriów;
- O. mając na uwadze, że 23 czerwca 2022 r. Rada Europejska przyznała Ukrainie i Mołdawii status kraju kandydującego, uznając jednocześnie europejską perspektywę Gruzji;
- P. mając na uwadze, że Bałkany Zachodnie są obszarem strategicznej i geopolitycznej konkurencji, a niektóre z tych krajów są narażone na destabilizację, co zagraża bezpieczeństwu i stabilności naszego kontynentu; mając na uwadze, że państwa trzecie wykorzystują te słabe punkty, w tym poprzez inwestycje strategiczne i kampanie dezinformacyjne; mając na uwadze, że stabilność, bezpieczeństwo i demokratyczna odporność krajów przystępujących są nierozdzielnie związane z bezpieczeństwem, stabilnością i odpornością demokratyczną UE;
- Q. mając na uwadze, że w swoich konkluzjach z 23 i 24 czerwca 2022 r. Rada Europejska wyraziła pełne i jednoznaczne zaangażowanie na rzecz perspektywy członkostwa Bałkanów Zachodnich w UE i wezwała do przyspieszenia procesu akcesyjnego;
- R. mając na uwadze, że w Strategicznym Kompasie na rzecz bezpieczeństwa i obrony Rada podkreśliła, że kraje Bałkanów Zachodnich muszą nadal osiągać wymierne postępy w zakresie praworządności i reform opartych na europejskich wartościach, zasadach i standardach, aby czynić postępy na drodze do Unii Europejskiej;
- S. mając na uwadze, że decyzję Rady należy poprzeć konkretnym planem działania obejmującym nie tylko oczekiwane rezultaty krajów kandydujących, ale również gwarantującym, że Republika Mołdawii i Ukraina otrzymają wszelkie niezbędne wsparcie, aby stać się państwami członkowskimi UE; mając na uwadze, że plan ten powinien również zapewnić Gruzji jasną ścieżkę działania zawierającą konkretne wymogi, które musi spełnić, aby uzyskać status kraju kandydującego, oraz perspektywę przystąpienia do UE;
- T. mając na uwadze, że rosyjska wojna energetyczna i zniszczenie infrastruktury krytycznej Ukrainy pogłębiły zależność i podatność krajów kandydujących na zagrożenia, co uwypukliło możliwość i pilną potrzebę znacznego i natychmiastowego wsparcia finansowego od UE, a także – w dłuższej perspektywie – inwestycji w zrównoważone połączenia energetyczne z UE, dywersyfikację energii i strategiczną autonomię;

Środa, 23 listopada 2022 r.

- U. mając na uwadze, że Turcja jest krajem kandydującym do przystąpienia do UE; mając na uwadze, że dystans, jaki dzieli Turcję od wartości UE i jej ram normatywnych jest nadal znaczny, a luka ta pogłębia się w kluczowych obszarach, takich jak poszanowanie prawa międzynarodowego, praworządności, praw człowieka, swobód osobistych, praw cywilnych i wolności wypowiedzi, a także stosunki dobrosąsiedzkie i współpraca regionalna;
 - V. mając na uwadze, że każdy kraj objęty procesem rozszerzenia należy oceniać na podstawie jego własnych osiągnięć, a postępy na drodze do UE powinny zależeć od trwałych i nieodwracalnych postępów poczynionych dzięki niezbędnym reformom związanym z przystąpieniem do UE, w szczególności w dziedzinie praworządności;
 - W. mając na uwadze, że przystąpienie do UE musi odbywać się zgodnie z art. 49 TUE, w oparciu o odpowiednie procedury i pod warunkiem spełnienia ustalonych kryteriów;
 - X. mając na uwadze, że UE musi bronić swoich zasad i wartości, okazując solidarność z tymi, którzy opowiadają się za wspólnymi ideałami;
 - Y. mając na uwadze, że ani w UE ani w krajach, które chcą stać się państwami członkowskimi, nie ma miejsca na podburzającą retorykę, negowanie ludobójstwa lub gloryfikowanie zbrodniarzy wojennych z którejkolwiek strony; mając na uwadze, że pogodzenie się z przeszłością jest jedynym sposobem na zapewnienie prawdziwego pojednania, które ma kluczowe znaczenie dla dobrze prosperujących społeczeństw i udanej integracji;
1. zaleca, aby Rada, Komisja oraz wiceprzewodniczący Komisji / wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa:

Kontekst geopolityczny, przyszłość i spójność Unii Europejskiej

- a) uznali, że dobrobyt i bezpieczeństwo UE zależy od jej zdolności do obrony i promowania pokoju, demokracji, praworządności, praw człowieka, w tym praw mniejszości, podstawowych wolności i wartości oraz wielostronnego porządku opartego na zasadach, w tym również w bezpośrednim sąsiedztwie;
- b) promowali politykę rozszerzenia UE jako jedyny i najskuteczniejszy instrument UE służący zapewnieniu pokoju, dobrobytu i podstawowych wartości na kontynencie europejskim;
- c) utrzymali geostrategiczne i geopolityczne znaczenia i wiarygodność UE poprzez zwiększenie integracji państw członkowskich i zacieśnienie współpracy z partnerami o podobnych poglądach, zwłaszcza z krajami kandydującymi i potencjalnymi krajami kandydującymi, w dziedzinie wspólnej polityki zagranicznej, polityki bezpieczeństwa i polityki obronnej, a także poprzez usprawnienie własnych procesów decyzyjnych w celu stania się bardziej wiarygodnym i skutecznym graczem na arenie międzynarodowej przy jednoczesnej poprawie funkcjonowania i przejrzystości swojej polityki wewnętrznej, co ułatwi przyjęcie jej przez kraje kandydujące;
- d) zwiększyli zdolności UE do działania poprzez reformę procesu decyzyjnego, w tym poprzez wprowadzenie głosowania większością kwalifikowaną w dziedzinach związanych z procesem akcesyjnym, oraz zapewnili skuteczne funkcjonowanie rozszerzonej Unii jako całości; znieśli w szczególności wymóg jednomyślności przy podejmowaniu decyzji o rozpoczęciu procesu negocjacyjnego, a także o otwieraniu i zamykaniu poszczególnych klastrów i rozdziałów negocjacyjnych;
- e) uznali siłę transformacyjną UE w procesie integracji i w poprzednich udanych rundach rozszerzenia UE; doprowadzili do pozytywnych wyników zarówno w krajach Bałkanów Zachodnich ubiegającym się o członkostwo w ramach procesu stabilizacji i stowarzyszenia, jak i w krajach ubiegających się o członkostwo w Partnerstwie Wschodnim w ramach procesu stowarzyszenia;
- f) uznali, że UE musi poprawić skuteczność swojej polityki rozszerzenia, udoskonalić strategię rozszerzenia i przeprowadzić dogłębną krytyczną ocenę i przegląd zdolności i perspektyw rozszerzenia UE, a także wzmocnić te elementy poprzez nową strategię UE na rzecz rozszerzenia, w tym poprzez określenie jasnych i przejrzystych celów politycznych oraz wdrożenie niezbędnych i terminowych reform instytucjonalnych, potwierdzając jednocześnie, że pełne przystąpienie do UE jest niezastąpione i że proces rozszerzenia zachęci do bardzo oczekiwanych reform w UE;
- g) ponownie potwierdzili ważność kryteriów kopenhaskich oraz znaczenie zdolności Unii do przyjmowania nowych państw; zaangażowali kraje kandydujące w dyskusje na temat reform w UE; kontynuowali regularne szczyty z udziałem krajów Bałkanów Zachodnich i Partnerstwa Wschodniego w celu zwiększenia odpowiedzialności politycznej i sprawniejszego sterowania procesem rozszerzenia; zrealizowali zamiar Komisji dotyczący rozpoczęcia niezbędnych przygotowań do zorganizowania europejskiej konwencji i uznali znaczenie jej sukcesu dla skutecznego rozszerzenia UE;

Środa, 23 listopada 2022 r.

- h) zadbali o to, by UE pozostała rozwijającą się wspólnotą państw europejskich, do której mogą przystępować demokracje o podobnych poglądach, wyznające wspólne wartości, zasady i interesy, broniące ich z pełną determinacją i przestrzegające tych samych traktatów UE;
- i) zwiększyli zaangażowanie państw członkowskich na rzecz rozszerzenia poprzez wywiązanie się z zobowiązań UE wobec krajów Bałkanów Zachodnich i Partnerstwa Wschodniego; przeprowadzili rozszerzenie UE jako proces polityczny oparty na zasługach; potwierdzili niezmienną polityczną wolę kontynuowania procesu przystąpienia krajów Partnerstwa Wschodniego, a także długotrwałe zaangażowanie na rzecz krajów Bałkanów Zachodnich, które sięga szczytu w Salonikach w 2003 r. i szczytu w Kopenhadze w 1993 r.; zadbali o to, by nie istniały alternatywy dla rozszerzenia;
- j) zachęcali państwa członkowskie do aktywnego zaangażowania w proces rozszerzenia, aby zapewnić realizację jego celów, a to za pomocą nowej metodyki połączonej z warunkowością i instrumentami wsparcia technicznego i finansowego dla krajów kandydujących; zwiększyli zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego oraz władz lokalnych i regionalnych zarówno państw członkowskich UE, jak i krajów kandydujących w proces akcesyjny;
- k) unikali wykorzystywania nierozstrzygniętych sporów dwustronnych i regionalnych do blokowania procesów akcesyjnych krajów kandydujących oraz przyjęli oficjalny mechanizm rozstrzygania i arbitrażu tych sporów, aby wspierać ich rozwiązywanie niezależnie od przystąpienia do UE, ponieważ mogą one utrudniać realizację polityki europejskiej i osłabiać wpływ UE na szczeblu regionalnym i globalnym;
- l) uznali, że wykorzystywanie przez państwa członkowskie kwestii dwustronnych dla własnych korzyści jest sprzeczne z duchem traktatów UE; działali na rzecz współpracy regionalnej i propagowania wartości europejskich;
- m) wzmocnili komunikację strategiczną i przekazywali odpowiednie informacje na temat wzajemnych korzyści i możliwości wynikających z rozszerzenia zarówno w krajach przystępujących, jak i w państwach członkowskich w celu dalszego zwiększania wsparcia i lepszego zrozumienia procesu akcesyjnego, zwłaszcza poza głównymi miastami, ze szczególnym uwzględnieniem demokracji, praworządności i dobrobytu obywateli; poprawili widoczność finansowania z UE i jego wymiernych rezultatów w krajach objętych rozszerzeniem;
- n) podejmowali strategiczne i proaktywne działania w celu przeciwdziałania zagrożeniom hybrydowym i zapobiegali ingerencjom stron trzecich w procesy polityczne, wyborcze i inne procesy demokratyczne w krajach przystępujących, w szczególności złośliwym działaniom mającym na celu manipulowanie opinią publiczną i podważanie integracji europejskiej; zwiększyli odporność na dezinformację i nieprzyjemne kampanie mające na celu osłabienie procesów demokratycznych i tworzenie podziałów, a także zachęcali kraje kandydujące i potencjalne kraje kandydujące do podejmowania zdecydowanych kroków w celu zwalczania manipulacyjnej dezinformacji, złośliwej propagandy i innych zagrożeń hybrydowych;

Proces akcesyjny

- o) przełamali impas związany z rozszerzeniem poprzez zmianę procesu akcesyjnego, aby jasno określić cele polityczne oraz społeczno-gospodarcze, w pełni przy tym wykorzystując nową metodykę rozszerzenia w celu poprawy wiarygodności, przewidywalności i dynamiki; rozważyli wyznaczenie głównych negocjatorów UE do prowadzenia negocjacji na podstawie szerokiego mandatu negocjacyjnego, którzy byłiby również odpowiedzialni przed Parlamentem Europejskim;
- p) przyspieszyli integrację krajów, które wykazują strategiczne ukierunkowanie i niezachwiane zaangażowanie na rzecz reform związanych z UE, umacniania demokracji, podstawowych wolności i dostosowania swojej polityki zagranicznej, w tym sankcji;
- q) zadbali o to, aby postępy każdego kraju na drodze do przystąpienia były oceniane na podstawie jego własnych osiągnięć oraz zakresu, w jakim dany kraj przyjął i wdrożył podstawowe reformy oraz dorobek prawny UE; ponownie ukierunkowali proces akcesyjny na obywateli;
- r) zaoferowali wszystkim krajom przystępującym plany działania w zakresie członkostwa obejmujące wymierne i konkretne kroki, a także regularne informacje zwrotne na temat osiągniętych wyników, a jednocześnie dalej doskonalili metodykę rozszerzenia; ugruntowali nową metodykę Komisji jako długoterminowego dostosowanie polityki;

Środa, 23 listopada 2022 r.

- s) stosowali jasne, przejrzyste i spójne poziomy odniesienia, w tym harmonogram, dotyczące wyników, poprawili pomiar postępów oraz zapewнили spójne i stałe wsparcie polityczne i techniczne w całym procesie akcesyjnym w oparciu o indywidualne wyniki; poprawili jakość, czytelność i dostępność sprawozdań Komisji, zwłaszcza na temat praworządności; w sposób systematyczny i przejrzysty przedstawiali regularne sprawozdania na temat braku postępów lub regresu, w tym jasne warunki oceny i wskaźniki służące do pomiaru wszelkich poważnych lub przedłużających się przypadków stagnacji lub regresu; określili jasne terminy zakończenia negocjacji z krajami przystępującymi najpóźniej do końca obecnego dziesięciolecia;
- t) zwiększali zachęty polityczne, gospodarcze i techniczne dla krajów przystępujących do UE, zapewniając przy tym, że pośrednie etapy integracji nie zastąpią ostatecznego celu, jakim jest członkostwo w UE, a tylko ułatwią jego osiągnięcie;
- u) nagradzali trwały postęp szerszym wprowadzaniem krajów kandydujących do odpowiednich polityk i inicjatyw UE oraz na jednolity rynek, w tym również w kwestii dostępu do funduszy UE w odpowiednich obszarach, co umożliwiło obywatelom czerpanie korzyści z przystąpienia w trakcie całego procesu, a nie tylko po jego zakończeniu; działali na rzecz zmniejszenia różnic w rozwoju między państwami członkowskimi a krajami kandydującymi do UE;
- v) zadbali o to, aby integracja w ramach jednolitego rynku UE i innych obszarów opierała się na rygorystycznych warunkach i konkretnych postępach w zakresie reform przy jednoczesnym sankcjonowaniu w czasie rzeczywistym wszelkich przypadków regresu lub nieuzasadnionych opóźnień w procesie reform, zwłaszcza w dziedzinie demokracji, wolności mediów, walki z korupcją, praw człowieka i praworządności;
- w) rozszerzyli możliwość uczestnictwa krajów kandydujących w pracach instytucji UE i obserwowania ich;
- x) nawiązali pogłębiony i zorganizowany dialog polityczny z krajami stowarzyszonymi, kandydującymi i potencjalnie kandydującymi, w tym organizowali spotkania przywódców przy okazji posiedzeń Rady Europejskiej; otworzyli współpracę sektorową z krajami przystępującymi i zintensyfikowali wymianę najlepszych praktyk w celu przyspieszenia dalszej integracji gospodarczej i harmonizacji przepisów oraz ułatwienia stopniowej integracji;
- y) uznali rolę istniejących organów i forów międzyrządowych, takich jak Inicjatywa Adriatycko-Jońska (AII), inicjatywa środkowoeuropejska (CEI) i proces berliński, oraz promowali synergii między nimi w celu zacieśnienia wielostronnych więzi między Bałkanami Zachodnimi a państwami członkowskimi, co jest sposobem na przyspieszenie integracji;
- z) z zadowoleniem przyjęły rozpoczęcie od dawna oczekiwanych rozmów akcesyjnych na pierwszych konferencjach międzyrządowych z Republiką Albanii i Macedonią Północną, które odbyły się 19 lipca 2022 r.; w odpowiednim czasie uznali osiągnięcia krajów Bałkanów Zachodnich, w tym poprzez niezwłoczną liberalizację reżimu wizowego dla Kosowa;
- aa) zachęcali i wspierali Bośnię i Hercegowinę w usprawnianiu jej ram ustawodawczych i instytucjonalnych w celu zapewnienia znaczących postępów w realizacji 14 kluczowych priorytetów, co ponownie podkreślono w konkluzjach Rady Europejskiej z 23 i 24 czerwca 2022 r.; przyznali Bośni i Hercegowinie status kraju kandydującego z uwagi na zadowalające wdrożenie istotnych reform, co byłoby wyraźnym sygnałem poparcia i jednoznacznego zaangażowania na rzecz europejskiej perspektywy tego kraju, a także krokiem w kierunku stabilizacji kraju i regionu;
- ab) podkreślili potrzebę wyraźnych postępów we wdrażaniu kluczowych reform w celu przyznania statusu kraju kandydującego;
- ac) w dalszym ciągu zachęcali do przyspieszenia procesu akcesyjnego Czarnogóry jako kraju kandydującego, który poczynił największe postępy, i wspierali ten proces; wspierali ten kraj w spełnianiu wszystkich niezbędnych warunków, w tym poprzez ustanowienie kryteriów dotyczących zamykania rozdziałów negocjacyjnych; wezwali do poszanowania wieloetnicznej tożsamości tego kraju; w tym kontekście Parlament Europejski wyraża zaniepokojenie utrzymującym się kryzysem politycznym w Czarnogórze, który już miał i nadal ma negatywny wpływ na proces przystąpienia tego kraju do UE; przypomina, że wszystkie działania ustawodawcze muszą być dostosowane do konstytucji kraju, ponieważ praworządność jest jedną z podstawowych wartości i zasad europejskich;
- ad) z zadowoleniem przyjęły wyjątkowo szybką decyzję Rady Europejskiej w sprawie wniosków o członkostwo w UE złożonych przez Ukrainę, Republikę Mołdawii i Gruzję oraz w dalszym ciągu udzielali tym krajom wsparcia politycznego i technicznego ze względu na rosyjską wojnę napastniczą przeciwko Ukrainie; zachęcali władze tych

Środa, 23 listopada 2022 r.

trzech krajów do jednoznacznego wykazania politycznej determinacji w realizacji europejskich ambicji ich obywateli poprzez znaczne zwiększenie postępów w zakresie istotnych reform, a w szczególności realizację priorytetów wskazanych w opiniach Komisji z 17 czerwca 2022 r., aby jak najszybciej skutecznie spełnić kryteria członkostwa w UE; rozpoczęli proces refleksji nad sposobami zwiększenia skuteczności pomocy finansowej i technicznej związanej z przystąpieniem do UE zgodnie z wyznaczonymi priorytetami w zakresie reform;

- ae) zachęcali do ciągłego i skutecznego wdrażania układów o stowarzyszeniu oraz pogłębionych i kompleksowych stref wolnego handlu z Ukrainą, Republiką Mołdawii i Gruzją; dokonali przeglądu strategii Partnerstwa Wschodniego UE i zacieśnili współpracę regionalną;
- af) pomogli Ukrainie i Republice Mołdawii w spełnieniu warunków Komisji na dalszej drodze do członkostwa w UE, a Gruzji – w zakończeniu procedury uzyskania statusu kraju kandydującego; skupili się w szczególności na niezależności sądownictwa, walce z korupcją, nadzorze demokratycznym, prawach człowieka i deoligarchizacji; ułatwili tym krajom przejście z etapu Partnerstwa Wschodniego do etapu rozszerzenia, w tym z instrumentu ISWMR – „Globalny wymiar Europy” na Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA); wystarczając zwiększyli ogólny budżet IPA III, aby zachować środki finansowe dla obecnych beneficjentów tego instrumentu;
- ag) ponownie podkreślili, że ważne jest konstruktywne dążenie władz zarówno Serbii, jak i Kosowa do osiągnięcia kompleksowego prawnie wiążącego porozumienia w sprawie normalizacji stosunków, opartego na wzajemnym uznawaniu w ramach dialogu między Belgradem a Prisztiną, ponieważ porozumienie to ma zasadnicze znaczenie dla postępów obu krajów na drodze ku integracji z UE oraz pozytywnie wpłynie na stabilność regionalną, dobrobyt i normalizację stosunków; ponownie podkreślili kluczowe znaczenie zajęcia się wszystkimi nierozstrzygniętymi sprawami w ramach dialogu między Belgradem a Prisztiną w sposób terminowy i przejrzysty oraz w dobrej wierze;
- ah) priorytetowo traktowali dostosowanie polityki krajów przystępujących do wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE oraz kontynuowali negocjacje akcesyjne z Serbią tylko wtedy, gdy kraj ten dostosuje się do sankcji UE wobec Rosji i poczyni znaczne postępy w zakresie reform związanych z przystąpieniem do UE; wezwali Serbię do systematycznego dostosowywania się do unijnych środków ograniczających i ogólnej polityki wobec Rosji, do wykazania postępów w zakresie demokracji i praworządności oraz do przyjęcia wartości i priorytetów UE; ponownie rozważyli wypłatę Serbii funduszy UE i funduszy dwustronnych z przeznaczeniem dla władz serbskich, w szczególności na projekty finansowane z Planu gospodarczo-inwestycyjnego dla Bałkanów Zachodnich, aby zagwarantować, że wszystkie wydatki UE są w pełni zgodne z celami i interesami strategicznymi UE;
- ai) utrzymali zamrożenie procesu negocjacji akcesyjnych z Turcją, zgodnie z ramami negocjacyjnymi, do czasu, gdy kraj ten rzeczywiście zaangażuje się w stosunki z UE oraz wykaże wyraźne i znaczące postępy w dziedzinie podstawowych wolności, praw obywatelskich i praw człowieka, praworządności i innych reform związanych z UE, a także w pełni uszanuje integralność terytorialną państw członkowskich, kontynuując jednocześnie partnerstwo w kluczowych obszarach wspólnego zainteresowania i utrzymując współpracę gospodarczą i kulturalną, zwłaszcza ze społeczeństwem obywatelskim;
- aj) uznali i wspierali proeuropejskie aspiracje narodu białoruskiego, który dąży do życia w wolnym i demokratycznym społeczeństwie, a także nawiązali formalną współpracę z demokratyczną opozycją Białorusi;

Warunki

- ak) potwierdzili, że transformacja demokratyczna i praworządność odgrywają kluczową rolę w procesie przystąpienia do UE, co jest zgodne z nową metodyką; priorytetowo traktowali niezależność sądów, współpracę regionalną i sądową, dobre rządy, walkę z korupcją, handlem ludźmi, dezinformacją, praniem pieniędzy i przestępczością zorganizowaną, a także eliminowanie niewłaściwego wpływu oligarchów na władze i gospodarkę oraz propagowanie praw człowieka, w tym praw mniejszości, równouprawnienie płci, podstawowe wolności i wolność mediów, gdyż są to kluczowe i niepodlegające negocjacom warunki wstępne postępów na drodze do integracji z UE;
- al) zwiększyli zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego, organizacji pozarządowych i ekspertów w monitorowanie procesu akcesyjnego; uznali i ugruntowali w strategii rozszerzenia zasadę, że praworządność, silne i niezależne instytucje demokratyczne, wolność mediów i dynamiczne społeczeństwo obywatelskie są nierozdzielnie związane z odpornością demokratyczną;

Środa, 23 listopada 2022 r.

- am) wdrożyli unijny system sankcji za naruszenia praw człowieka (europejska ustawa Magnicka) i rozszerzyli go o sankcje za przestępstwa korupcyjne w krajach przystępujących;
- an) zadbali o to, aby normy demokratyczne i prawne nie były podważane ani osłabiane przez instytucje UE ani państwa członkowskie; przypomnieli komisarzom europejskim o obowiązku działania w sposób uczciwy, dyskretny i niezależny, zgodnie z kodeksem postępowania;
- ao) zwiększyli spójność, skuteczność, widoczność i przejrzystość pomocy przedakcesyjnej oraz wyraźnie odzwierciedlili priorytety w podstawowych dziedzinach podczas przyznawania środków z IPA III; podjęli niezbędne środki naprawcze i opracowali wytyczne dotyczące stosowania przepisów IPA III w zakresie warunkowości zgodnie z ustaleniami Europejskiego Trybunału Obrachunkowego zawartymi w sprawozdaniu specjalnym z 10 stycznia 2022 r. w sprawie wsparcia UE na rzecz praworządności na Bałkanach Zachodnich;
- ap) przedstawili Parlamentowi Europejskiemu pełną i dogłębną ocenę wykorzystania wszystkich funduszy przedakcesyjnych, w tym funduszy i projektów w poszczególnych krajach regionu, począwszy od 2015 r.;
- aq) strategicznie stosowali ukierunkowaną warunkowość opartą na jasnych poziomach odniesienia dotyczących postępów, nagradzając reformy oraz sankcjonując regresję lub utrzymujący się brak postępów;
- ar) wzmocnili sprawozdawczość w zakresie praworządności w odniesieniu do wszystkich krajów przystępujących poprzez pełne wdrożenie i usprawnienie metodyki rozszerzenia i procesu sprawozdawczości rocznej, a także poprzez ustanowienie mechanizmów monitorowania, dialogu i ostrzegania w celu usunięcia poważnych braków w zakresie praworządności, oferowanie pozytywnych warunków w postaci dostępu do polityki UE lub uruchamianie warunków negatywnych w postaci zawieszenia negocjacji akcesyjnych i finansowania przedakcesyjnego, w szczególności poprzez szybkie i pełne wdrożenie odpowiednich przepisów rozporządzenia (UE) 2021/1529 w sprawie IPA III, a także umożliwienie ponownego otwarcia rozdziałów negocjacyjnych na podstawie klauzul odwracalności, a także poprzez ścisłe zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego w ten proces;
- as) ustanowili ramy skutecznej współpracy między Prokuraturą Europejską (EPPO) a krajami przystępującymi; zachęcali kandydatów i potencjalnych kandydatów do przystąpienia do UE do szybkiego zawarcia dwustronnych porozumień roboczych z EPPO w celu ułatwienia ścisłej współpracy i ścigania przypadków niewłaściwego wykorzystania funduszy UE, w tym poprzez oddelegowanie krajowych urzędników łącznikowych do EPPO;
- at) dokonywali formalnej oceny krajów przystępujących w ramach unijnego mechanizmu praworządności i sprawozdawczości oraz unijnej tablicy wyników wymiaru sprawiedliwości, wykorzystując w tym celu te same wskaźniki, które mają zastosowanie do państw członkowskich, aby uzyskać obiektywny i jasny obraz sytuacji oraz zapobiec stałemu brakowi postępów, poważnym niedociągnięciom i regresowi;
- au) powołali specjalną grupę zadaniową ds. praworządności, której misją będzie opracowanie bardziej konkretnego i skuteczniejszego wsparcia dla krajów kandydujących i potencjalnych krajów kandydujących przy aktywnym udziale sędziów i prokuratorów z państw członkowskich; zapewnili przestrzeganie wspólnych wartości UE poprzez stosowanie i wzmacnianie procedur wewnętrznych w celu zdecydowanego rozwiązywania problemów związanych z praworządnością;

Transformacja demokratyczna i społeczno-gospodarcza w krajach kandydujących

- av) aktywnie zaangażowali się we wspieranie kultury pluralizmu politycznego i włączenia społecznego, a także konstruktywnego dialogu politycznego i funkcji parlamentarnych w odniesieniu do prawodawstwa, kontroli i nadzoru;
- aw) wspierali reformy ordynacji wyborczej w celu zapewnienia wolnych, uczciwych i demokratycznych procesów wyborczych we wszystkich krajach kandydujących i aspirujących, a także wzmocnienie procesu wyborczego w odniesieniu do Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka OBWE, Komisji Weneckiej i innych międzynarodowych zobowiązań, obowiązków i standardów, pluralizmu demokratycznego, demokracji wewnątrzpartyjnej oraz przyjęcia wewnętrznych ram uczciwości i zwalczania korupcji w partiach politycznych, przejrzystości finansowania partii politycznych i mediów oraz niezależności i wolności sądownictwa i mediów, a to poprzez ustanowienie tych kryteriów jako warunków wstępnych uzyskania wsparcia finansowego i wszelkich dalszych postępów w procesie akcesyjnym;
- ax) regularnie i na szerszą skalę organizowali wyjazdy ekspertów ds. praworządności i misje obserwacji wyborów w krajach przystępujących;

Środa, 23 listopada 2022 r.

- ay) podjęli działania przeciw mowie nienawiści, kampaniom oszczerstw, gróźb i zastraszania dziennikarzy i mediów, a także nalegali na ściganie takich przestępstw i prowadzenie dochodzeń w ich sprawie, zapewniając dziennikarzom bezpieczne warunki pracy, przy jednoczesnym rozwiązywaniu problemów związanych z koncentracją mediów, polityczną i gospodarczą presją oraz brakiem przejrzystości własności mediów; kontynuowali współpracę z Radą Europy w celu wspierania krajów przystępujących w przeprowadzaniu niezbędnych reform i szkoleń;
- az) utrzymywali demokratyczną rozliczalność, zwiększali przejrzystość i inkluzywność oraz wzmacniali wymiar parlamentarny procesu akcesyjnego, zwłaszcza parlamentarny nadzór nad tym procesem; wspierali prace parlamentarne w krajach kandydujących i potencjalnych krajach kandydujących oraz ułatwiali Parlamentowi Europejskiemu kontrolę procesu przystąpienia i wspieranie demokracji oraz stosowanie narzędzi wspierania demokracji, takich jak dialog im. Jeana Monneta i dialog międzypartyjny; wspierali nowe pokolenie przywódców politycznych w krajach przystępujących;
- ba) zapewnili, aby instytucje nadzoru i inne niezależne organy demokratyczne były w stanie skutecznie pełnić swoją rolę w procesach politycznych krajów kandydujących zgodnie z konstytucjami tych krajów;
- bb) zachęcali do dwustronnych posiedzeń parlamentarnych między parlamentami zarówno państw członkowskich, jak i krajów przystępujących oraz rozważyli sposoby wcześniejszego rozpoczęcia okresu, w którym obserwatorzy z krajów kandydujących mogą objąć mandaty w Parlamencie Europejskim, a także zamknięcie negocjacji w sprawie konkretnych klastrow;
- bc) zadbali o to, by w ramach procesu rozszerzenia realizowano cele konsolidacji demokratycznej, integralności instytucjonalnej, długoterminowego wzrostu gospodarczego i spójności społeczno-gospodarczej przy jednoczesnym podkreśleniu bezpośredniego związku między praworządnością i zwalczaniem korupcji a zrównoważonym i sprawiedliwym rozwojem gospodarczym; skupili się na łagodzeniu negatywnych skutków społecznych niezbędnych procesów transformacji w krajach kandydujących, uwzględniając przy tym w rocznych sprawozdaniach informacje na temat zbliżenia do dorobku prawnego UE w dziedzinie społecznej; działali na rzecz zapobiegania drenażowi mózgow z krajów kandydujących i odwrócenia tego trendu;
- bd) znacznie zintensyfikowali wysiłki na rzecz rozwiązywania konfliktów, promowania zaufania, osiągnięcia trwałego pojednania obejmującego skuteczne i bezstronne ściganie zbrodni wojennych oraz zapewnienie dostępu do prawdy, sprawiedliwości oraz skutecznych i nieselektywnych form zadośćuczynienia, w tym dla ofiar przemocy seksualnej; ułatwili pełne wykonywanie orzeczeń sądów krajowych i międzynarodowych oraz przestrzeganie międzynarodowych zobowiązań dotyczących zbrodni wojennych i osób zaginionych, zajęli się problemem gloryfikacji zbrodniarzy wojennych i rewizjonizmem historycznym;
- be) wzmogli wysiłki na rzecz stosunków dobrosąsiedzkich, inkluzywnej i skutecznej współpracy społeczno-gospodarczej na szczeblu regionalnym oraz solidarności w krajach przystępujących do UE, a także na rzecz regionalnej współpracy transgranicznej między państwami członkowskimi UE a krajami partnerskimi wzdłuż zewnętrznych granic UE; zwiększyli konkurencyjność gospodarczą i spójność społeczną na Bałkanach Zachodnich dzięki reformom strukturalnym i poprzez zainicjowanie regionalnej współpracy gospodarczej możliwej do zaakceptowania przez wszystkie sześć państw, co ułatwi dalsze dostosowywanie się do norm i dorobku prawnego UE oraz przyczyni się do procesu integracji z UE; w tym kontekście Parlament Europejski z zadowoleniem przyjmuje niedawne porozumienia zawarte na szczycie w ramach procesu berlińskiego, w szczególności zawarcie regionalnych porozumień w sprawie mobilności dotyczących swobody podróżowania z dokumentami tożsamości oraz uznawania dyplomów akademickich i świadectw zawodowych; wyrazili poważne zastrzeżenia co do wszelkich inicjatyw w zakresie regionalnej współpracy gospodarczej, które nie obejmują wszystkich sześciu krajów Bałkanów Zachodnich i nie opierają się na przepisach UE, takich jak inicjatywa „Otwarte Bałkany”;
- bf) podkreślili potrzebę budowania społeczeństwa integracyjnego wolnego od dyskryminacji, rasizmu, brutalnego nacjonalizmu i ekstremizmu; skupili się na ochronie mniejszości, w tym Romów, osób LGBTIQ+, wspólnot etnicznych i religijnych oraz osób z niepełnosprawnościami, a także na zachowaniu różnorodności kulturowej i językowej; włączyli problematykę równości płci oraz praw kobiet i dziewcząt do głównego nurtu polityki, wzmacniali pozycję kobiet i młodzieży oraz inwestowanie w te grupy społeczne, a także zintensyfikowali walkę z przemocą ze względu na płeć;
- bg) wyrazili ubolewanie z powodu łamania praw człowieka i nieludzkiego traktowania osób ubiegających się o azyl i migrantów; pracowali nad zapewnieniem osobom zatrzymanym i więźniom godnych warunków zgodnych ze standardami międzynarodowymi; potępiли tortury i bezkarność za poważne nadużycia ze strony organów ścigania;

Środa, 23 listopada 2022 r.

- bh) zwiększali udział obywateli i zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego w proces rozszerzenia poprzez zacieśnianie współpracy ze społeczeństwem obywatelskim oraz zwiększanie wsparcia i finansowania dla niego; zadbali o to, aby po przystąpieniu do UE organizacje społeczeństwa obywatelskiego nadal otrzymywały odpowiednie wsparcie finansowe;
 - bi) inwestowali w mobilność młodzieży oraz wewnątrzregionalną mobilność i łączność, w tym poprzez oferowanie szerokiego dostępu do programu Erasmus+ i zwiększenie jego budżetu, a także w inne programy na rzecz mobilności dla młodych naukowców, specjalistów i badaczy z krajów kandydujących; wspierali ponadto dalszą integrację krajów partnerskich z programami UE, takimi jak Erasmus+, „Horyzont Europa” i „Kreatywna Europa”, oraz zacieśnili współpracę w ramach obecnych i przyszłych programów; podjęli działania mające na celu zwalczanie bezrobocia osób młodych;
 - bj) promowali kontakty międzyludzkie między państwami członkowskimi UE a krajami kandydującymi i wzmocnili programy wymiany młodzieży; uznali znaczenie mobilności transgranicznej w zacieśnianiu kontaktów i z myślą o tym celu zachęcali do rozbudowy infrastruktury granicznej; wzmocnili i w miarę możliwości zwiększyli wspólne wysiłki podejmowane przez UE i kraje Bałkanów Zachodnich na rzecz kontaktów międzyludzkich i wymiany, aby budować wzajemnie pozytywny wizerunek wśród ludności;
 - bk) zwiększyli wsparcie na rzecz rozwoju gospodarczego, gospodarki rynkowej, połączeń transportowych, konkurencyjności i transformacji ekologicznej;
 - bl) zacieśnili partnerstwo między krajami kandydującymi a UE poprzez główne projekty infrastrukturalne w ramach transeuropejskich sieci energetycznych i transportowych (TEN-E i TEN-T) przy jednoczesnym zwiększeniu pomocy finansowej dla krajów kandydujących, aby odciążać transgraniczne wąskie gardła i rozbudować połączenia w transporcie pasażerskim i towarowym;
 - bm) wspierali efektywność energetyczną, poprawiali jakość sieci połączeń i promowali przejście na czystą energię, zwiększając tym samym dywersyfikację i bezpieczeństwo dostaw energii, a także promując zrównoważony rozwój; zadbali o to, by transformacja energetyczna odbywała się sprawiedliwie i w sposób społecznie zrównoważony, a UE i państwa członkowskie odpowiednio wspierały grupy w szczególnie trudnej sytuacji; podjęli natychmiastowe kroki w celu osiągnięcia w dłuższej perspektywie trwałego przyłączenia krajów kandydujących do europejskiej sieci przesyłu energii; uruchomili znaczne inwestycje w celu wspierania rozwoju lokalnych rozwiązań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych; uwzględnili kraje kandydujące w strategiach polityki energetycznej UE, ze szczególnym uwzględnieniem krajów, które są w dużym stopniu zależne od rosyjskiego gazu i ponoszą poważne konsekwencje z powodu swojego europejskiego wyboru;
 - bn) wdrożyli plan działania na rzecz stopniowego znoszenia opłat roamingowych między UE a krajami przystępującymi;
2. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszego zalecenia Radzie, Komisji, wiceprzewodniczącemu Komisji / wysokiemu przedstawicielowi Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa oraz, do informacji, rządów i parlamentom krajów przystępujących.
-